EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 29.6.2021.
COM(2021) 337 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Visaptverošs ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) ES galvojuma izmantošanu un Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) galvojuma fonda darbību

Saturs

1. Ievads 2
2. ES galvojums 3
3. ES galvojuma izmantošana 5
3.1. Infrastruktūras un inovācijas investīciju platforma 6
3.1.1. Infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas parāda portfelis 7
3.1.2. Infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas kapitāla portfelis 8
3.2. MVU investīciju platforma 8
3.2.1. MVU investīciju platformas parāda portfelis 9
3.2.2. MVU investīciju platformas kapitāla portfelis 9
4. ES galvojuma fonda darbība ESIF ietvaros 10
4.1. Galvojuma fonda nodrošinājuma mehānisms 10
4.2. Gada un kumulatīvās plūsmas 11
4.3. Portfeļa sastāvs un galvenie raksturlielumi 11
4.4. Darbības rezultāti 12
4.5. Galvojuma fonda mērķa likmes un līmeņa atbilstības novērtējums 12
5. Secinājumi 13

1. Ievads

Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (ESIF) kopā ar Eiropas Investīciju konsultāciju centru (EIKC) un Eiropas Investīciju projektu portālu (EIPP) tika izveidots 2015. gadā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. jūnija Regulu (ES) 2015/1017, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1291/2013 un (ES) Nr. 1316/2013[1] (ESIF regula), lai aktivizētu investīcijas Savienībā, mobilizējot privāto finansējumu. Nolīgumu par ESIF pārvaldību un ES galvojuma piešķiršanu (ESIF nolīgums) parakstīja Komisija un Eiropas Investīciju banka (EIB) 2015. gada 22. jūlijā.

ESIF nolīgumu grozīja un pārformulēja vairākas reizes:

- ESIF nolīguma **pirmā** grozītā un pārformulētā redakcija tika parakstīta 2016. gada 21. jūlijā, un ar to MVU investīciju platformai tika pievienoti vēl divi produkti: MVU investīciju platformas kapitāla produkts un *EaSI*[2] galvojuma pastiprinājums;

- ESIF nolīguma **otrā** grozītā un pārformulētā redakcija tika parakstīta 2017. gada 21. novembrī, un ar to trīs MVU investīciju platformas galvojuma produkti struktūras ziņā tika pārveidoti no pagaidu pastiprinājuma (pārcēluma uz agrāku laiku) par pastāvīgu pastiprinājumu (papildinājumu) un tika pievienots jauns MVU investīciju platformas produkts — Kultūras un radošo nozaru garantiju mehānisma (*CCS-GF*) pastiprinājums;

- 2017. gadā ESIF regula tika grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 13. decembra Regulu (ES) 2017/2396, ar ko Regulas (ES) Nr. 1316/2013 un (ES) 2015/1017 groza attiecībā uz ESIF termiņa pagarināšanu, kā arī minētā fonda un EIKC tehnisku uzlabojumu ieviešanu[3] (ESIF 2.0 regula). ESIF 2.0 regula citstarp palielināja ES galvojuma apmēru un koriģēja nodrošinājuma mērķa likmi. ESIF nolīguma **trešā** grozītā un pārformulētā redakcija tika parakstīta 2018. gada 9. martā, lai ņemtu vērā ESIF 2.0 regulu;

- ESIF nolīguma **ceturtā** grozītā un pārformulētā redakcija tika parakstīta 2018. gada 20. decembrī, lai palielinātu ESIF ieguldījumu jau pastāvošajos MVU investīciju platformas produktos un pievienotu tai vēl divus produktus (ESIF Kombinēšanas produktu un ESIF MVU privātā kredīta produktu);

- ESIF nolīguma **piektā** grozītā un pārformulētā redakcija tika parakstīta 2020. gada 27. martā, lai citstarp palielinātu ESIF ieguldījumu pastāvošajos MVU investīciju platformas produktos un pievienotu tai vēl divus jaunus produktus (“Eiropas riska kapitāla apjoma palielināšanas rīcības” (*ESCALAR*) produktu un Prasmju un izglītības (*S&E*) produktu);

[1] OV L 169, 1.7.2015., 1.–38. lpp.
[2] Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma.
[3] OV L 345, 27.12.2017., 34. lpp.

- lai ierobežotu Covid-19 vīrusa ekonomisko ietekmi, 2020. gada 27. aprīlī tika parakstīta ESIF nolīguma **sestā** grozītā un pārformulētā redakcija, lai līdzekļus no infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas (IIIP) valsts attīstību veicinošo banku (VAVB) kapitāla portfeļa un dažiem pastāvošiem MVU investīciju platformas produktiem novirzītu Covid-19 skartiem uzņēmumiem paredzētu apgrozāmā kapitālā aizdevumu atbalstam.

  Šajā saistībā *COSME* aizdevumu garantiju mehānisma (*COSME* AGM) pastiprinājumam piešķirtais ES galvojums tika palielināts līdz 1,484 miljoniem EUR un *InnovFin* MVU garantijas pastiprinājumam piešķirtais ES galvojums tika palielināts līdz 1,400 miljoniem EUR.

ESIF regulas 18. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka Komisija līdz 2018. gada 30. jūnijam un ik pēc trim gadiem publicē visaptverošu ziņojumu par ES galvojuma izmantošanu un Galvojuma fonda darbību.

ESIF saistību periods beidzās 2020. gada 31. decembrī. Jau apstiprinātās ESIF operācijas var parakstīt līdz 2022. gada 31. decembrim, bet operacionālā uzraudzība turpināsies, līdz būs atmaksātas visas finansēšanas un investīciju operācijas, kas atbalstītas ar ES galvojumu.

Visos šajā ziņojumā minētajos rādītājos ir atspoguļota situācija 2020. gada 31. decembrī.

2. ES galvojums

Savienība sniedz EIB neatsaucamu beznosacījuma galvojumu ESIF finansēšanas un investīciju operācijām, kurš izpildāms pēc pirmā pieprasījuma. Sniedzot EIB iespēju uzņemties lielāku risku, ES galvojums ļauj palielināt to paaugstināta riska projektu apmēru, ko atbalsta EIB finansēšanas un investīciju operācijas infrastruktūras un inovācijas platformā, un tādējādi palīdz novērst tirgus nepilnības un nepietiekamu investīciju situācijas. ES galvojums arī ļauj Eiropas Investīciju fondam (EIF) aptvert lielāku aizdevumu apmēru un lielāku skaitu uzņēmumu MVU klasē un tādējādi veicina MVU un mazu vidējas kapitalizācijas sabiedrību piekļuvi finansējumam[4].

Daļu visu ESIF operāciju sedz ES galvojums, bet daļu EIB veic, pati uzņemoties risku. Sākotnējais ES galvojumam piešķirtais finansējums bija 16 miljardi EUR no Savienības budžeta, ko papildināja piešķīrums 5 miljardu EUR apmērā no EIB pašas līdzekļiem. Ar ESIF 2.0 regulu šīs summas tika palielinātas attiecīgi līdz 26 miljardiem EUR un 7,5 miljardiem EUR.

[4] ESIF Regulas 3. pants.

Līdz 2022. gada beigām ES galvojums atjaunojas, proti, ES galvojuma segumu var darīt pieejamu jaunām operācijām pēc pastāvošo operāciju amortizācijas ar nosacījumu, ka ES galvojums nekad nepārsniedz 26 miljardus EUR un ka Savienības vispārējā budžeta neto maksājumu kopsumma ES galvojumā nepārsniedz 26 miljardus EUR.

ES galvojums sedz finansēšanas un investīciju operācijas, ko EIB ir parakstījusi infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas ietvaros un ko EIF ir parakstījis MVU investīciju platformas ietvaros. Sākotnējais sadalījums starp abām investīciju platformām bija līdz 13,5 miljardiem EUR infrastruktūras un inovācijas investīciju platformai un līdz 2,5 miljardiem EUR MVU investīciju platformai. Ņemot vērā lielo atsaucību saistībā ar MVU investīciju platformu, ESIF Valde nolēma pastiprināt šo platformu, 2016. gada jūlijā pārdalot 500 miljonus EUR no infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas MVU investīciju platformai. ESIF 2.0 regula vēl vairāk palielināja MVU investīciju platformas daļu, nosakot 6,5 miljardu EUR ierobežojumu, ko valde varēja koriģēt līdz augstākais 9 miljardiem EUR[5] (1. tabula).

2020. gada aprīlī, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, ESIF Valde apstiprināja 250 miljonu EUR pārvietošanu no IIIP VAVB kapitāla portfeļa uz MVU investīciju platformu, lai vairotu to instrumentu kapacitāti, kuri ir paredzēti Covid-19 skartiem MVU.

1. tabula. ES galvojuma sadalījums un tā izmaiņas laika gaitā

(miljardos EUR)	Gads	Infrastruktūras un inovācijas investīciju platforma	MVU investīciju platforma	ES galvojums kopā	EIB pašas resursi	ESIF kopā
ESIF 1.0	2015	13,5	2,5	**16,0**	5,0	**21,0**
ESIF 1.0 korekcija	2016	13,0	3,0	**16,0**	5,0	**21,0**
ESIF 2.0	2018	19,5	6,5	**26,0**	7,5	**33,5**
ESIF 2.0 korekcija	2020	19,25	6,75	**26,0**	7,5	**33,5**

Avots: Komisijas dienesti.

[5] ESIF regulas 11. panta 3. punkts.

ESIF reakcija uz Covid-19 krīzi

Pēc Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma 2020. gada sākumā ESIF tika izmantots par līdzekli Eiropas koordinētajā reakcijā, kuras mērķis bija mazināt Covid-19 krīzes sociālekonomisko ietekmi. Ar līdzekļiem, kas tika iegūti no ESIF, EIF sniedza 2,2 miljardu EUR garantijas finanšu starpniekiem, darot pieejamu 8 miljardus EUR lielu finansējumu uzņēmumiem, tostarp mikrouzņēmumiem un sociālajiem uzņēmumiem, kā arī kultūras un radošo nozaru MVU.

Turklāt, lai pēc iespējas ātrāk sniegtu atbalstu galīgajiem saņēmējiem, ESIF Valde 2020. gada aprīlī nolēma vienkāršot tādu konkrētu darbību apstiprināšanas procesu, kurām piešķir infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas finansējumu, kas saistīts ar Covid-19 krīzi.

Piemēram, EIB Valde 2020. gada maijā apstiprināja ESIF darījumu, ar ko Vācijas uzņēmuma "BioNTech SE" atbalstam tika piešķirts 100 miljonu EUR aizņēmuma finansējums, lai tas varētu izstrādāt un saražot Covid-19 vakcīnu. Tas deva uzņēmumam iespēju paplašināt ražošanas jaudu, lai, reaģējot uz pandēmiju, pēc iespējas ātrāk nodrošinātu vakcīnu visā pasaulē.

3. ES galvojuma izmantošana

Šajā sadaļā ir aplūkota ES galvojuma izmantošana dažādās ESIF atbalstītās darbībās. ES galvojums sedz dažādus produktus divās investīciju platformās — infrastruktūras un inovācijas klasē un MVU klasē.

2020. gada beigās EIB grupa (EIB un EIF) bija apstiprinājusi 1549 ESIF operācijas ar kopējo finansējumu 103 miljardu EUR apmērā. 2020. gada beigās jau bija parakstīta 1421 no šīm operācijām ar kopējo finansējumu 82,7 miljardu EUR apmērā. Paredzams, ka apstiprinātās operācijas mobilizēs investīcijas 545,3 miljardu EUR apmērā (479,5 miljardus EUR no šīs summas veido jau parakstīto operāciju kopējās investīcijas) visās ES dalībvalstīs un attiecībā uz visiem ESIF regulā izklāstītajiem mērķiem, un vairāk nekā puse no minētās summas ir piešķirta pētniecībai, izstrādei un inovācijai (PII) un MVU un vidējas kapitalizācijas sabiedrībām (1. attēls).

1. attēls. Parakstītajām operācijām mobilizētās ESIF investīcijas (pa nozarēm, 2020. gada decembris)

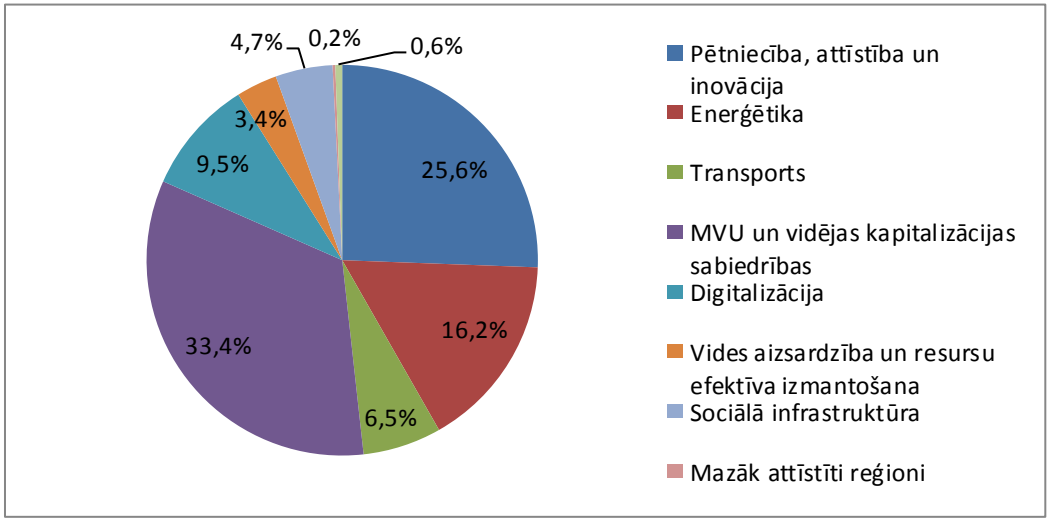

Avots: Komisijas dienesti.

2020. gada beigās kopējā summa, kas varētu būt jāmaksā no ES budžeta nākotnē kā ES galvojuma maksājumi parakstītajām operācijām (izmaksātajām un neizmaksātajām), bija 24,1 miljards EUR, savukārt iespējamie maksājumi par izmaksātajām vēl nenokārtotajām operācijām, ko sedz ES galvojums, kopumā bija gandrīz 18,9 miljardi EUR.

Līdz 2020. gada 31. decembrim infrastruktūras un inovācijas klasē ES galvojumu bija pieprasīts izlietot par kopsummu 80,4 miljoni EUR. Papildus tam tika pieprasīti 5,0 miljoni EUR par EIB finansēšanas izmaksām, 77,4 miljoni EUR par kapitāla finansēšanas operāciju vērtības korekcijām un 3,9 miljoni EUR par atgūšanas izmaksām un EIB atgūstamajām administratīvajām maksām.

2020. gada beigās MVU klasē ES galvojums tika pieprasīts par kopsummu 45,6 miljoni EUR, par kuriem iegādājās ārvalstu valūtas (ne EUR) riska ierobežošanas mērķiem.

3.1. Infrastruktūras un inovācijas investīciju platforma

Infrastruktūras un inovācijas platformā EIB operācijas iekļauj parāda vai kapitāla portfelī, pamatojoties uz EIB aizdevumu klasifikācijas sistēmu un EIB standarta riska novērtējumu. Infrastruktūras un inovācijas platformā ES galvojuma maksimums 19,25 miljardu EUR apmērā ir sadalīts šādi:

- līdz 15,24 miljardiem EUR parāda finansēšanas operācijām;
- līdz 4,01 miljardam EUR kapitāla finansēšanas operācijām.

2020. gada 31. decembrī infrastruktūras un inovācijas klasē EIB bija parakstījusi 629 operācijas ar kopējo finansējumu 57,2 miljardi EUR, ar ko paredzēts mobilizēt investīcijas 278,2 miljardu EUR apmērā visās dalībvalstīs.

3.1.1. Infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas parāda portfelis

IIIP parāda portfelī ir iekļautas visas parakstītās un neatceltās parāda finansēšanas operācijas. Katrai operācijai EIB veic savu standarta riska novērtēšanu, tostarp aprēķina saistību nepildīšanas varbūtību un atgūšanas likmi, neņemot vērā ES galvojumu (lai atspoguļotu darījuma kopējo risku[6]). ES galvojuma atbalstītajām operācijām parasti ir augstāks riska profils nekā parastajām EIB operācijām, tāpēc tās ir *īpašās darbības*[7]. ESIF portfelī var iekļaut mazāk riskantus darījumus ar nosacījumu, ka ir skaidri pierādīta augsta pievienotā vērtība un ka to iekļaušana atbilst papildvērtības sniegšanas kritērijam.

Infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas parāda portfelī Savienības budžets nodrošina 100 % pirmās kārtas zaudējumu galvojumu EIB īstenotajam ESIF parāda portfelim. Paredzams, ka pirmās kārtas zaudējumi ir aptuveni 25 % IIIP standarta parāda portfelī un 33 % IIIP hibrīda parāda portfelī[8] no kopējā EIB finansēto operāciju portfeļa apmēra investīciju perioda beigās, savukārt atlikušo risku pilnībā sedz EIB.

ES galvojumu var pieprasīt EIB debitoru saistību nepildīšanas gadījumā vai, ja tiek veikts pārstrukturēšanas process, lai segtu pārstrukturēšanas zaudējumus saistībā ar parāda finansēšanas operācijām.

EIB parāda finansēšanas operācijas rada ieņēmumus, kas noteikti saskaņā ar EIB cenu noteikšanas metodoloģiju. Ar risku saistītie ieņēmumi tiek sadalīti Savienības un EIB starpā atbilstoši riska un ieņēmumu dalīšanas principiem, kas izklāstīti ESIF nolīgumā, saskaņā ar ko ES galvojums sedz visus pirmās kārtas zaudējumus, savukārt EIB uzņemas visu atlikušo riska daļu.

2020. gada 31. decembrī infrastruktūras un inovācijas klasē bija parakstītas 460 parāda finansēšanas operācijas, no kurām 403 ir standarta parāda finansēšanas operācijas, bet 57 — hibrīda parāda finansēšanas operācijas, ar kopējo finansējumu 50,3 miljardu EUR apmērā.

---

6 ESIF regulas II pielikuma 6. punkts.

7 EIB statūtu 16. pants.

8 IIIP parāda portfeļa hibrīdā daļa tika izveidota, lai tajā iekļautu konkrētas darbības — riska dalīšanas operācijas, kuras EIB pilnīgi deleģē finanšu starpniekiem, ar aktīviem nodrošinātus vērtspapīrus u. c. 2020. gada 31. decembrī ES galvojuma piešķīrums šim portfelim bija 2 miljardi EUR.

3.1.2. Infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas kapitāla portfelis

IIIP kapitāla portfelī ir iekļautas visas parakstītās un neatceltās kapitāla finansēšanas operācijas. Šajā portfelī ES galvojumu var izmantot, lai atbalstītu tiešās investīcijas atsevišķās sabiedrībās vai projektos (kapitāla finansēšanas tiešās investīcijas) vai atbalstītu fondu vai analogo portfeļa risku finansēšanu (kapitāla finansēšanas portfelis).

EIB veic savu standarta novērtējumu un nosaka, vai operācijai ir vai nav kapitāla finansēšanai raksturīgs risks, neatkarīgi no operācijas juridiskās formas un nomenklatūras.

IIIP standarta kapitāla portfelī ES un EIB investē saskaņā ar *pari passu* principu. ES galvojums sedz 50 % katrā kapitāla finansēšanas operācijā, kas ir iekļauta IIIP kapitāla standarta portfelī, savukārt EIB atbild par atlikušajiem 50 %.

ES galvojumu var pieprasīt, lai segtu negatīvas vērtības korekcijas, realizētos zaudējumus atsavināšanas gadījumā un EIB finansēšanas izmaksas attiecībā uz kapitāla investīciju daļu, uz ko attiecas ES galvojums.

Ieņēmumi, kas ir attiecināmi uz ES galvojumu un kas ir saņemti saistībā ar IIIP standarta kapitāla portfeli, tiek izmantoti, lai atlīdzinātu ES galvojumu.

Ar ESIF nolīguma trešo, 2018. gada 9. marta, grozīto un pārformulēto redakciju papildus infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas standarta kapitāla portfelim tika izveidots IIIP VAVB kapitāla portfelis. Par katru portfeli ES galvojums nodrošina 95 % pirmās kārtas zaudējumu, savukārt EIB paliek atbildīga par atlikušajiem 5 %, kā arī visu atlikušo risku.

2020. gada 31. decembrī infrastruktūras un inovācijas investīciju platformā bija parakstītas 169 kapitāla finansēšanas operācijas, no kurām 163 ir standarta kapitāla finansēšanas operācijas un 6 ir VAVB kapitāla finansēšanas operācijas, ar kopējo finansējumu 6,9 miljardu EUR apmērā.

3.2. MVU investīciju platforma

MVU investīciju platforma veicina mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) un ierobežotā apmērā arī mazu vidējas kapitalizācijas sabiedrību piekļuvi aizdevumu un kapitāla finansējumam. Tās darbību īsteno EIF.

ES galvojums, ko saskaņā ar ESIF regulu piemēro MVU investīciju platformai, nav lielāks par 6,75 miljardiem EUR gan parāda, gan kapitāla finansēšanas operācijām.

2020. gada 31. decembrī EIF bija parakstījis MVU investīciju platformas operācijas ar finanšu starpniekiem ar kopējo EIF finansējumu 25,5 miljardu EUR apmērā. Paredzams, ka šīs operācijas mobilizēs investīcijas 211 miljardu EUR apmērā visās dalībvalstīs. Turklāt MVU klasē ESIF finansējumu bija saņēmuši kopumā 1 427 600 uzņēmumu.

3.2.1. MVU investīciju platformas parāda portfelis

Aizdevumu finansēšanas atbalsta jomā MVU investīciju platformas daļa, kam piemēro ES galvojumu, stiprina jau iepriekš izveidotus ES finansēšanas instrumentus, kas paredzēti MVU. Tas, ka tie tika pastiprināti ESIF ietvaros, deva iespēju ātrāk piemērot galvojumu un ar šiem finanšu instrumentiem atbalstīt lielāku aizdevumu apjomu un lielāku skaitu uzņēmumu. Konkrētāk, atbalsts tiek nodrošināts šādiem mehānismiem:

- *COSME* AGM, kas uzlabo riskantāku MVU piekļuvi finansējumam;
- *InnovFin* MVU garantijai, kas ir vērsta uz inovatīviem un pētniecībā aktīvi iesaistītiem uzņēmumiem;
- *EaSI* garantiju mehānismam, kas atbalsta mikrofinansēšanu un sociālos uzņēmumus;
- *CCS-GF*, kas sniedz īpašu atbalstu kultūras un radošo nozaru MVU;
- Prasmju un izglītības produktam, kas tika izstrādāts kā ESIF izmēģinājuma produkts un nodrošina finansējumu atsevišķiem studentiem un izglītojamajiem, uzņēmumiem, kas investē savu darbinieku pārkvalificēšanā, un organizācijām, kas piedāvā izglītību un apmācību vai investē tajās; kā arī
- ESIF Kombinēšanas produktam, kas ir vērsts uz īpašiem politikas mērķiem dalībvalstīs un jo īpaši uzlabo piekļuvi finansējumam lauksaimniecības nozarē. Tajā ir apvienoti ES struktūrfondu vai valstu fondu līdzekļi ar ESIF līdzekļiem.

2020. gada 31. decembrī MVU klasē bija parakstītas 437 parāda finansēšanas operācijas ar kopējo finansējumu 15,1 miljarda EUR apmērā.

3.2.2. MVU investīciju platformas kapitāla portfelis

Kapitāla finansēšanas jomā MVU investīciju platformas daļa, kam piemēro ES galvojumu ESIF ietvaros, atbalsta trīs mehānismus:

- MVU investīciju platformas Kapitāla produktu, kura ietvaros EIF investē kapitāla fondos, fondu fondos vai kolektīvo ieguldījumu mehānismos, kas novirza kapitāla finansējumu uzņēmumiem attīstības sākumposmā (piemēram, jaunuzņēmumiem), kā arī uzņēmumiem izaugsmes un paplašināšanās posmā (piemēram, augošiem uzņēmumiem);
- *ESCALAR*, kas palīdz uz augošiem uzņēmumiem vērstiem fondiem sasniegt lielāku kritisko masu; kā arī
- ESIF Privāto kredītu programmai, kas atbalsta diversificētus parāda vērtspapīru fondus, tādējādi palielinot Eiropas MVU un mazām vidējas kapitalizācijas sabiedrībām pieejamā alternatīvā parāda finansējuma apjomu un daudzveidību.

Papildus tam MVU investīciju platforma gūst labumu arī no tiešas EIB iemaksas 4 miljardu EUR apmērā, kas ir palīdzējusi paplašināt EIB riska kapitāla resursu pilnvaras, kuras piešķirtas EIF, lai atbalstītu MVU un vidējas kapitalizācijas sabiedrību kapitāla finansējumu.

2020. gada 31. decembrī MVU klasē bija parakstītas 355 kapitāla finansēšanas operācijas ar kopējo finansējumu 10,5 miljardu EUR apmērā.

4. ES galvojuma fonda darbība ESIF ietvaros

ESIF galvojuma fonds ("Galvojuma fonds") tika izveidots ar ESIF regulas 12. pantu, un to finansē galvenokārt no maksājumiem no Savienības vispārējā budžeta un ieņēmumiem no operācijām, kam piešķirts ES galvojums. Galvojuma fonds veido likviditātes rezerves, no kurām tiek maksāts EIB gadījumā, ja tiek pieprasīts ES galvojums. Galvojuma fonds ir jāuztur noteiktā procentuālā apmērā (mērķa likme) no ES galvojuma kopējā saistību apmēra, un pašlaik minētā likme ir noteikta 35 % apmērā. Tādējādi likviditātes rezerves ir paredzētas kā atbilstošas drošības rezerves, lai nepakļautu Savienības budžetu riskam par pēkšņiem galvojuma pieprasījumiem, kas varētu izraisīt izdevumu samazinājumus vai budžeta grozījumus.

Saskaņā ar ESIF nolīgumu Galvojuma fonds sedz pieprasījumus, ja to apmērs ir lielāks par līdzekļiem, kas ir pieejami EIB ESIF kontā. ESIF konts, ko pārvalda EIB, ir izveidots, lai tajā vāktu Savienības ieņēmumus no operācijām, kam piešķirts ES galvojums, un atgūtās summas, kā arī segtu ES galvojuma pieprasījumus un EIB atgūstamās administratīvās izmaksas un atgūšanas izmaksas.

Ar Finanšu regulu[9] tika izveidots kopējais uzkrājumu fonds (KUF), kurā tiek turēti uzkrājumi to finanšu saistību segšanai, kuras rodas saistībā ar 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas budžeta garantijām un finansiālās palīdzības programmām, kā arī iepriekšējo periodu saistību segšanai. Tāpēc kopš 2021. gada janvāra ESIF Galvojuma fonds ir atsevišķa KUF daļa.

4.1. Galvojuma fonda nodrošinājuma mehānisms

Galvojuma fondu nodrošina no:

- iemaksām no Savienības vispārējā budžeta; budžets, kas piešķirts Galvojuma fonda nodrošināšanai, ir 8,425 miljoni EUR;
- ieņēmumiem un citiem maksājumiem, ko Savienība saņem saskaņā ar ESIF nolīgumu, kā arī ieņēmumiem un atmaksātajām summām no finanšu instrumentiem, kas ietilpst Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentā[10] un 2020. gada Eiropas Fondā enerģētikai, klimata pārmaiņām un infrastruktūrai (fondā "Marguerite")[11];
- peļņas (procentiem) no Garantijas fonda līdzekļiem, kas investēti finanšu tirgos;
- summām, kas atgūtas no projektiem, kuriem tika pieprasīts ES galvojums.

[9] Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (OV J L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).
[10] Regula (ES) Nr. 1316/2013.
[11] Regula (EK) Nr. 680/2007.

Globālais nodrošinājums Galvojuma fondam, kas kopš 2021. gada janvāra ir KUF daļa, tiks pakāpeniski veidots līdz 2022. gadam.

4.2. Gada un kumulatīvās plūsmas

Galvojuma fonda nodrošināšanai paredzētās budžeta saistības un maksājumi ir norādīti 2. tabulā.

2. tabula. Galvojuma fonda nodrošinājums

(miljonos EUR)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Saistības	1350,0	2110,2	2680,3	2069,3	357,3	301,0
Maksājumi	0	1018,0	2489,6	2013,9	1166,2	1248,9

ESIF saistību periods attiecībā uz iemaksām no ES budžeta beidzās 2020. gada 31. decembrī. No piešķirtajiem ieņēmumiem sedzamas saistības var uzņemties līdz 2022. gadam, ja vien šādi ieņēmumi ir pieejami. 2020. gada 31. decembrī Galvojuma fonda nodrošināšanai bija piešķirti kopumā aptuveni 8,868 miljoni EUR, no kuriem 8,425 miljoni EUR bija piešķirti no ES vispārējā budžeta, bet 443 miljoni — no piešķirtajiem ieņēmumiem.

Maksājumus Galvojuma fondā no ES budžeta ir paredzēts veikt līdz 2022. gadam. Tomēr maksājumus no piešķirtajiem ieņēmumiem var veikt līdz 2023. gadam. Galvojuma fondā faktiski iemaksātā kopsumma ir aptuveni 7,937 miljoni EUR, no kuriem 7,513 miljoni EUR ir iemaksāti no ES vispārējā budžeta, bet 424 miljoni EUR tika atgūti piešķirto ieņēmumu veidā.

2020. gada 31. decembrī EIB pārvaldītās ESIF operācijas Infrastruktūras un inovācijas klasē Eiropas Savienībai radīja kopējos neto ieņēmumus 674 miljonu EUR apmērā, no kuriem 243 miljoni EUR attiecas uz 2020. gadu[12].

ESIF operācijas MVU klasē Eiropas Savienībai radīja kopējās neto izmaksas 452 miljonu EUR apmērā, no kuriem 295 miljoni EUR attiecas uz 2020. gadu[13].

4.3. Portfeļa sastāvs un galvenie raksturlielumi

Galvojuma fonda investīciju portfeli investē saskaņā ar pārvaldības principiem, kas noteikti Komisijas 2016. gada 21. janvāra Lēmumā C(2016) 165, ar kuru apstiprina ESIF galvojuma fonda aktīvu pārvaldības pamatnostādnes.

[12] Skaitļi no revidētā finanšu pārskata (ESIF nolīguma III pielikums).
[13] Sk. iepriekšējo zemsvītras piezīmi.

Šīs pamatnostādnes paredz, ka aktīvi investīciju portfelī nodrošina pietiekamu likviditāti attiecībā uz potenciālajiem galvojuma pieprasījumiem, tomēr cenšoties optimizēt peļņas un riska līmeni tā, lai varētu saglabāt augstu drošības un stabilitātes pakāpi.

Tika pieņemtas investīciju un riska pārvaldības stratēģijas, kas atspoguļo investīciju mērķus un tirgus apstākļu prognozes. Investīciju pieejas mērķis ir vairāk diversificēt investīcijas starp dažādām fiksēta ienākuma aktīvu klasēm.

2020. gada decembrī lielāko daļu investīciju portfeļa veidoja vērtspapīri, ko emitējušas valsts, subsuverēnas, pārvalstiskas iestādes un aģentūras (46,8 % tirgus vērtības) vai uzņēmumi (20,3 % tirgus vērtības), un segtās obligācijas (17,1 % tirgus vērtības). Aptuveni 5,2 % portfeļa tika investēti likvīdās un augsti novērtētās (AA/AAA) ASV dolāros denominētās investīcijās. Šo investīciju valūtas maiņas kursa risks ir ierobežots.

Portfeļa ilgums 2020. gada beigās bija 3,19 gadi un vidējais kredītreitings — BBB+.

Portfeļa lielākā daļa ir investēta likvīdos vērtspapīros, un pietiekami lielas daļas (25 % no kopējās portfeļa vērtības) periods līdz beigu termiņam ir īsāks par 12 mēnešiem.

Portfeļa profils attiecībā uz tā ilgumu, kredītrisku un likviditāti ir pielāgots prognozētajām naudas plūsmām, kuras izriet no ESIF operācijām, kam piešķirts ES galvojums (piemēram, prognozētie pieprasījumi, ieņēmumi).

2020. gada decembrī VSP[14] instrumentu daļa portfelī bija 9,5 %.

4.4. Darbības rezultāti

Darbības rezultāti ir aprēķināti, ņemot vērā laiku, lai tos neietekmētu portfeļa lielums, kas šajā periodā ir būtiski pieaudzis.

Saskaņā ar 2020. gada decembra datiem Galvojuma fonda absolūtais rezultāts, kas panākts kopš tā izveides 2016. gada aprīlī, ir 2,4 %. Šī atdeve tika sasniegta ļoti negatīvu procentu likmju kontekstā (jo īpaši attiecībā uz darījumiem, kas tirgū tiek uztverti kā darījumi "bez kredītriska" un likvīdi riska darījumi). Piemēram, Vācijas trīs gadu obligāciju ienesīgums 2020. gada beigās bija -0,77 %.

4.5. Galvojuma fonda mērķa likmes un līmeņa atbilstības novērtējums

Sākotnēji Galvojuma fonda mērķa likme bija noteikta 50 % apmērā no visām ES galvojuma saistībām. Šis mērķis tika aplēsts, pirms sāka darboties ESIF.

Komisija 2016. gadā ESIF iekšējā novērtējumā[15] secināja, ka Galvojuma fonda nodrošinājumu varētu koriģēt. Dažādo ES galvojuma atbalstīto produktu riska novērtējums

[14] Vidiskie, sociālie un pārvaldības.

parādīja, ka kopumā Savienības budžets tiktu pienācīgi pasargāts no iespējamiem ES galvojuma izmantošanas pieprasījumiem, ja Galvojuma fonda nodrošinājuma mērķa likmi koriģētu līdz 35 %, ņemot vērā ESIF operāciju rezultātā atgūto līdzekļu un gūto ieņēmumu un atmaksājumu summas.

Eiropas Parlaments un Padome apstiprināja Komisijas priekšlikumu, un mērķa likme tika noteikta 35 % apmērā no visām ES galvojuma saistībām, sākot ar ESIF 2.0 regulas spēkā stāšanās dienu.

Dažādo ES galvojuma atbalstīto produktu riska novērtējums, kas tika sagatavots 2021. gada februārī, apstiprināja, ka Savienības kopējais budžets tiktu pienācīgi pasargāts no iespējamiem ES galvojuma izmantošanas pieprasījumiem ar 35 % mērķa likmi, ņemot vērā EIB operāciju rezultātā atgūto līdzekļu, gūto ieņēmumu un atmaksājumu summas.

5. Secinājumi

Jaunākajā neatkarīgajā ESIF regulas piemērošanas novērtējumā, kurš bija pamatā Komisijas priekšlikumam regulai, ar ko izveido programmu *InvestEU*[16], tika secināts, ka ES galvojums kopumā ir atbilstošs un iedarbīgs: ES galvojuma apmērs un EIB ieguldījuma apmērs ir bijis atbilstošs, jo tas ir ļāvis EIB grupai mobilizēt investīcijas tādā apmērā, kā bija paredzēts. Ar ESIF 2.0 regulu koriģētā Galvojuma fonda mērķa likme deva iespēju ES budžetu izlietot efektīvāk. Turklāt ietekme uz citām ES budžeta daļām bija ierobežota, tāpēc pieauga ES budžeta atbalsta efektivitāte. Turklāt kopumā pieeja ESIF mērķa likmes modelēšanai šķiet piemērota un atbilstoša nozares praksei.

Līdz 2020. gada beigām ESIF bija radījis 545,3 miljardus EUR lielas kopējās investīcijas visās dalībvalstīs kopā, tādējādi pārsniedzot 500 miljardu EUR mērķi un mazinot Covid-19 ietekmi uz Eiropas ekonomiku.

2021. gadā Komisija uzsāks ESIF *ex post* novērtēšanu, kuras rezultātus ir paredzēts nosūtīt Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2022. gada beigām.

[15] SWD(2016) 297.
[16] SWD(2018) 314 final.